

Vragen voor het hao

Klein in een grote wereld

De agrarische hogescholen volgen hun eigen koers. Slim? Volgens Marcel Wintels is verbreding noodzakelijk. In samenwerking met andere has'en en hbo-instellingen of binnen de groene onderwijsketen en door inhoudelijke verbreding kan het groene hbo overleven.

Hbo-bestuurder Marcel Wintels: Agrarische en niet-agrarische hogescholen kunnen veel aan elkaar hebben.

Marcel Wintels was tot 1 maart voorzitter van het College van Bestuur van Hogeschool Arnhem Nijmegen. Vanaf die datum is hij verhuisd naar Fontys Hogescholen. Fontys is actief op het terrein van de agrologistiek en in het kader van Greenport Venlo biedt het een opleiding Food & Flower Management aan. Dat zijn opleidingen die bewegen op het grensvlak van het agrarische en het logistieke of economische. Volgens Wintels zijn dit bewegingen die vanzelfsprekend zijn en waar de has'en ook iets mee moeten. "De has'en komen voort uit het traditionele agrarisch onderwijs. Daar zijn ze erg goed in, dat is hun kern. Maar er gebeurt steeds meer op het gebied van milieu, voeding en gezondheid, landschap en ruimtelijke ordening. Algemene hbo-instellingen bewegen die

kant op (zie kaders). Agrarische hogescholen moeten dat ook doen. Verbindingen leggen tussen de domeinen."

Status aparte

Inhoudelijke en thematische verbindingen dus. Maar er is nog iets met die has'en, constateert Wintels. Ze zijn allemaal verschillend georganiseerd. Larenstein en Van Hall hebben aansluiting gezocht bij Wageningen, de CAH in Dronten met het Groenhorst College, Delft is opgegaan in Inholland en de HAS Den Bosch is zelfstandig gebleven. Wintels noemt het opmerkelijk dat ze allemaal hun eigen koers varen. "Zo hebben ze misschien weinig aan elkaar. Met elkaar hebben ze ook weinig gemeenschappelijks en ik vraag me af of dat de sector helpt." Ook hier rijst de vraag: wat gaan

Techniek en landschap

Wouter van Rossum, teamleider Civiele Techniek, Hanzehogeschool Groningen:

"Binnen de opleiding Civiele techniek starten we met een tweede opleidingsvariant op het terrein van gebiedsontwikkeling. De markt vraagt om mensen die vanuit een technisch perspectief al in een vroeg stadium in de planvorming mee kunnen denken over onderwerpen als stedelijke uitbreidingsplannen, hergebruik van de kust, het toestaan

van getijdenwerking. Dat heeft duidelijk een landschapscomponent. De bestaande opleiding Civiele techniek leidt op tot technici, mensen die ontwerpen, plannen uitwerken en doorrekenen. De nieuwe variant geeft studenten een bredere kijk, bijvoorbeeld ook op het gebied van beleid en landschap, ecologie en economie. In september start deze opleiding. Het is afwachten hoe groot de belangstelling is."

In de paardenhouderij is vaak veel deskundigheid maar weinig professionaliteit

de has'en de komende vijf tot tien jaar doen? Blijven de bestaande verbindingen bestaan of komen er nieuwe verbanden?

Wintels: "Het hao koestert haar eigenstandige positie nu nog. De eigen lijn naar LNV, de status aparte, enigszins los

van het brede hbo-veld, levert ze zeker wat op: korte lijnen naar het ministerie, overzichtelijkheid, men kent elkaar."

Commerciële economie, logistiek, voeding en bloem

*Leon Weijs, projectleider Food & Flowermanagement, Fontys Hogescho-
len te Venlo:*

"De bestaande opleidingen Commerciële economie en Logistiek zetten een gezamenlijke propedeuse op voor studenten die de differentiatie Food & Flower Management volgen. De agribusiness in de Greenport Venlo staat hierin centraal. Na deze gecombineerde propedeuse kunnen studenten het majorprogramma Food & Flower Management volgen

binnen Logistiek, of binnen Commerciële economie."

"Alle onderdelen in het eerste jaar zullen 'groen-food-vers' gemaakt zijn. Alle PGO-taken krijgen een agri-context. Projecten vinden plaats in de Food & Flower-wereld. De productietechniek zal niet centraal staan, maar komt in het eerste jaar wel aan bod in extra activiteiten als oriëntatiewe-ken, excursies en gastsprekers. Het bedrijfsleven in de regio wil op het gebied van projectonderwijs haar

steentje bijdragen. In latere jaren wordt er verdiept op de profielen Food & Flower Management in de marketing en logistiek. Zeker bij de minorenkeuze zijn dan specifieke agri-onderwerpen kiesbaar. Fontys zal in dit kader ook samenwerken met Van Hall Larenstein en WUR."

"De opleiding start in 2008. Tot nu toe zijn er 15 aanmeldingen."

Maar ze staan dus ook op een ander been dan het overige hbo. Ze missen het bredere verband. Wintels: "Het zou mijns inziens heel logisch zou zijn als hun status aparte de komende jaren gaat veranderen. Maar dat zeg ik, niet gehinderd door veel has-kennis."

De has'en zijn relatief klein en dat is zowel een profijt als een last. Wintels noemt HAS Den Bosch als voorbeeld. "Die heeft een heel duidelijk en mooi eigen profiel: kleinschaligheid, gemotiveerde studenten en medewerkers. Een eigengereide, ondernemende organisatie." Toch zullen kleine organisaties sommige vraagstukken makkelijker oplossen in grotere, netwerkachtige verbanden, bijvoorbeeld als het gaat om het aantrekken van lectoren. "Voor een excellent kenniscentrum is een zeker volume nodig. Bedrijven, banken, willen geen twaalf aanspreekpunten naar de hbo-instellingen. Ook HAS Den Bosch zal vast inhoudelijke samenwerkingsvormen zoeken." Agrarische en niet-agrarische hogescholen kunnen veel aan elkaar hebben. Door faciliteiten te delen en inhoudelijke verbindingen aan te gaan en thematische verknopingen te zoeken.

In beweging

Hbo-instellingen zoeken de raakvlakken op. Een laboratoriumopleiding wordt voor jongeren veel interessanter met een invulling richting voeding. Zo

Economie en voeding

Nel Wilkes, docent Food & Business, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen:
"Food & Business bestaat in Groningen, Heerlen en Nijmegen sinds eind jaren tachtig, Delft kwam er later bij. De opleiding valt onder het heao." "Het gaat bij Food & Business om het bedenken en vermarkten van voedingsmiddelen waarbij ook de veiligheid een rol speelt, de kwaliteitszorg. Het accent ligt op de consument en op marketing terwijl bij voedingsmiddelentechnologie de nadruk op productie, op technologie ligt." "Per jaar melden zich zo'n veertig studenten aan. Dat willen we opvoeren, we gaan er een flinke voorlich-

tingscampagne op zetten. Er is veel vraag naar deze mensen." "Studenten komen vooral van de havo, daarnaast van het vwo en van het mbo. De helft van de mbo-ers komt van het groene mbo." "Binnen de opleiding Commerciële Economie bieden we twee minoren aan gericht op het paard: één verdiepende en één verbredende. Daarnaast is er in de eerste twee jaar een nevenprogramma met excursies en cursussen." "Het eerste jaar meldden zich 25 studenten aan, het tweede jaar 110 en het derde jaar 90. Studenten komen uit heel Nederland, Noord Duitsland en België."

ligt ook voor de has'en de uitdaging erin of ze de volle breedte van het agrarische domein kunnen gaan bedienen. Volgens Wintels lopen ze echt risico aantrekkelijkheid te missen als ze daar niet aan gaan werken. Aan het hao hangt toch nog teveel het beeld van 'met de voeten in de klei' en 'boer zoekt vrouw', maar dan zonder de romantiek. Dat beeld belemmert veel jongeren, en niet alleen de allochtone, om naar de has te gaan. Terwijl in brede hbo-instellingen die

jongeren zijdelings ook kennis kunnen maken met deze materie. Wintels noemt Wageningen als voorbeeld hoe het kan. "Die profileert zich heel goed: nationaal, internationaal, mondiaal, met onderzoek, op het terrein van voeding bijvoorbeeld. Ze zoekt en vindt de aansluiting bij wat jongeren en de maatschappij beweegt. Has'en moeten de komende vijf tot tien jaar een zelfde soort beweging maken. En dan is het de vraag of ze dat als *stand alone* of in enigerlei vorm van samenwerking moeten doen." Concluderend stelt Wintels dat het hao zich deze vraag naar de toekomst moet stellen: Is het traditionele onderwijsdomein voldoende aantrekkelijk? Hoe kunnen we inhoudelijke verbreding nastreven? "Klein blijven lijkt misschien aantrekkelijk maar is ook heel lastig. Blijft bijvoorbeeld de mooie maar kleinschalige HAS Den Bosch voldoende aantrekkelijk voor studenten en medewerkers? Hebben ze voldoende te bieden? Terwijl de wereld verbreedt, wordt hun speelveld relatief steeds kleiner." □

Commerciële economie en paard

Willem Bakker, directeur Hogeschool Drenthe, vanaf 1 maart Stenden Hogeschool:
"Sinds 2005 draaien we de opleiding Commerciële Economie Horse Business Management. Er gaat heel veel geld om in de paardenhouderij; in Noord Duitsland zijn meer paarden dan mensen. Veel speelt zich af op familiebedrijven waar wel deskundigheid is maar weinig professionaliteit."

"Binnen de opleiding Commerciële Economie bieden we twee minoren aan gericht op het paard: één verdiepende en één verbredende. Daarnaast is er in de eerste twee jaar een nevenprogramma met excursies en cursussen." "Het eerste jaar meldden zich 25 studenten aan, het tweede jaar 110 en het derde jaar 90. Studenten komen uit heel Nederland, Noord Duitsland en België."